GŁOS POMORSKI

Nr. 184 — Rok 3. (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 1000 mk.**

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji i w agenturach miejscowych miesięcznie **16.650** mk., przedpłata na poczcie z od noszeniem do domu miesiecznie **17.325** mk. — pod opaską w Polsce i do Gdańska 19.400 mk. do Niemiec 21.900 mk. polskich lub ich wartość walutowa, do Francji 5,— frc., do Anglji 0,8 shilling, do Stanów Zjednoczonych 35 cents. W razie nieprzewidzianych wypadków jak strejki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów, lub zwrotu prenumeraty. — Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Rachunek bieżący: Bank Powiatowy, Grudziądz, Bank Związku Sp. Zarobk. Danziger Priva. Aktienbank Gdańsk i Grudziądz. — P. K. K. P. Grudziądz. — Konto czekowe **Gdańsk nr. 2980.** Konto pocztowe: Kasa Oszczędności Oddział w Poznaniu nr. 201 193. Miejsce płatności wykonania: G r u d z i ą d z.

Ogłoszenia z Polski: Wiersz wysokości milimetra w **dziale ogłoszeniowym** na stronie 8-łamowej 1000 mk., w **dziale reklamowym** na stronie 13-łamowej przed tekstem 6000 mk., wśród tekstu 4000, za tekstem 3000 mk., dla W. M. Gdańska obowiązują te same ceny, dla **Niemiec** dochodzi 50% nadwyżki, dla reszty zagranicy 200% nadwyżki, płatne w markach polskich lub ich wartości walutowej. Za tłómaczenia oblicza się 20% nadwyżki. — **Rachunki** są natychmiast płatne, w razie zwłoki dłuższej niż 72 godzin stosować będziemy ceny bieżące, skreślając wszelkie rabaty. — **Administracja nie przejmuje** odpowiedzialności za termin umieszczenia ogłoszenia.

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz 11-tej do 12-tej w południ

Redakcja i Administracja. Groblowa 27/29. | **Grudziądz,** wtorek, dnia 14-go sierpnia 1923. | Telefon nr. **50** i **51.**

Gabinet Dr. Cuno padł.

Streseman mężem opatrznościowym!

Berlin, 12. 8. (PAT.)

Dziś o godz. 7 wieczorem kanclerz Rzeszy złożył prezydentowi Ebertowi dymisję całego gabinetu. Prezydent Rzeszy dymisję przyjął. Misja utworzenia nowege gabinetu powierzona została Stresemanowi przywódcy niemieckiej partji ludowej,

Targi o teki.

Socjaliści domagają się czterech tek.

B e r l i n, 12. 8. (Pat.) Wedle „Sozialdemokratische Parl. Nachrichten" Streseman jest zdania, że w poniedziałek po poł. będzie już mógł złożyć **deklaracje rządową.** Partja socjal-demokratyczna domaga się conajmniej **czterech tek,** pomiędzy innemi **jednej politycznej.**

W obliczu rewolucji w Niemczech.

Strajk generalny w Niemczech.

(T e l e g r a m G ł o s u P o m.")

Berlin, 13 sierpnia.

Zgromadzenie fabrycznych rad załogowych uchwaliło proklamowanie **strajku generalnego.**

Strajk ten rozpoczął się. Charakter jego określają żądania wystawione przez przywódców ruchu:

1. **Obalenie gabinetu dr. Cuno.** (Co się już stało. (Przyp. Red.)
2. **Sekwestr żywności w celu zabezpieczenia wyżywienia robotników.**
3. **Odwołanie zakazu tworzenia „secin proletarjatu".**
4. **Uznanie robotniczych wydziałów kontrolnych.**
5. **Ustalenie płac na 60 fen. złotych na godzinę.**
7. **Cofnięcie zakazu demonstracji.**

Cenzura prasy w Niemczech.

Berlin, 12. 8. (PAT.) Prezydent Ebert wydał dekret wprowadzający cenzurę prasy.

Krwawe rozruchy w Raciborzu.

Policji odebrano granaty ręczne. — 4 trupy, 30-tu rannych.

R a c i b ó r z. (A. W.) Wczoraj rozpoczęły się w Raciborzu **krwawe rozruchy** w związku z katastrofą marki niem. Wszystkie fabryki **zawiesiły prace.** Część robotników **opanowała samochód pol. i odebrała 200 granatów ręcznych.** Po poł. delegacja robotnicza rokowała z nadburmistrzem. W czasie tych rokowań doniesiono o strzelaninie wynikłej na ulicach, podczas której **4 robotników ciężko raniono. Komendanta policji robotnicy zamknęli w koszarach.**

Z Gliwic nadjechały **samochody ciężarowe z policją.** Ludność cywilna, uzbrojona w karabiny, rozpoczęła strzelaninę z domów. **Zabito 4 osoby, 30 osób raniono.** Jednego z urzędników policji wrzucono do rzeki. Kilka sklepów zdemolowano.

Kontrrewolucja idzie z Bawarji.

Wyprawa przeciwko Saksonji i Turyngji.

(T e l e g r a m „G ł o s u P o m.")

Berlin, 13 sierpnia.

„Rothe Fahne" donosi z Bawarji, iż odbywa się tam **mobilizacji elementów kontrrewolucyjnych.**

Właściicel samochodów prywatnych otrzymali rozporządzenie rządu **trzymania swoich aut w pogotowiu.**

Kontrrewolucjoniści zamierzają wyruszyć **przeciwko Saksonji i Turyngji.** Socjalni dem. na ogół **skapitulowali.**

B e r l i n, 12. 8. (Pat-Wolff.) Strajkujący komuniści wczoraj wieczorem oraz dzisiaj usiłowali **zatrzymać ruch na kolejach. Do poważnych starć doszło wczoraj na placu Hermes.a**

Policji udało się przywrócić porządek.

Groźba zbrojnej interwencji polskiej w Gdańsku

na żądanie W. Komisarza Ligi Narodów.

G d a ń s k. (AW.) „Danz. Volksstimme" zaznacza, że W. Komisarz Ligi Nar. zagroził na wypadek zaburzeń natychmiastowym **wezwaniem wojsk polskich dla utrzymania porządku.**

Robotnik gdański tęskni za połączeniem Gdańska do Polski.

G d a ń s k. (AW.) Prez. senatu Sahm wyraził ubolewanie, że **nie zdołano przeszkodzić wybuchowi strajku generalnego,** który w obecnej chwili może sprowadzić na Gdańsk nietylko **katastrofę gospodarczą, ale i utratę wolności politycznej.**

Poseł komunistyczny Raube oświadczył, że **robotnikowi gdańskiemu jest obojętnie,** czy znaiduje się **pod panowaniem polskiem czy gdańskiem.**

NIEDZIELA W GDAŃSKU.

G d a ń s k, 12. 8. (Pat.) Dzień dzisiejszy minął spokojnie. Tramwaje kursują, restauracje i kina są otwarte.

KOLEJARZ FRANCUSKI ZASTRZELONY PRZEZ PATROL NIEMIECKI.

D ü s s e l d o r f, 12. 8. (Pat.) Francuski funkcjonarjusz kolejowy Normand został w Asseln (teren nieokupowany) **zastrzelony przez patrol niemiecki.**

L a n d a u, 12. 8 . (Pat.) Trybunał wojenny spazał **za odmówienie** udzielenia pomocy przy ładowaniu **skonfiskowanych zapasów węgla J. Knierina, dyr. zakł. „Badische Analin"** a 6 lat więzienia i 150 miljonów marek kary, inych zaś pracowników tychże zak. n a8 miesięcy więzienia i 140 miljonów marek.

D ü s s e l d o r f, 12. 8. (Pat.) Doszło do starć między ludności wiejską a robotnikami, którzy na znak protestu przeciwko drożyźnie chleba zniszczyli zbiory. W **kopalni Liebland na północ Euskirchen wybuchł pożar.**

Giełda pieniężna

z dnia 13 sierpnia

Złoty polski	35.000
Marka niemiecka	0.05
Dolary Stanów Zjedn.	242 500
Franki francuskie	13.850
„ belgijskie	10 600
„ szwajcarskie	44.600
Fundt szterling ang.	1.120.000
Liry włoskie	10.400
Guldeny holenderskie	96.500
Korony szweckie	65.200
Korony duńskie	44.800
Korony norweskie	39.800
Korony czeskie	7.150

Idzie ku nam . . . szatan.

„Głos Narodu" zamieścił p. t.: „Katolicyzm i obrona przed bolszewizmem" niezwykle doniosły i aktualny artykuł, któryw logicznych przesłankach stwierdza potrzebę umocnienia ducha katolickiego w Polsce. Artykuł ów z małymi skrótami podajemy poniżej. (Przyp. Red.)

Grudziadz, 13 sierpnia.

Zdarzyło się, że równocześnie w sprawie **religji, katolicyzmu** zabrały głos dwa pisma, wręcz **przeciwne sobie,** reprezentujące poglądy na świat,

W organie P. P. S. „Robotniku" niejaki p. Chrupek zrażony do „etyki wyznaniowej" zaleca (po raz nie wiem już który) „etykę świecką", „moralność naukową."

Pan Chołoniewski zaś w „Rzezypospolitej" w płomiennych słowach podnosi i rozwija starą prawdę, że **„interes katolicyzmu i polskości zidentyfikował się w naszych czasach", a „wychowanie religijne . . . staje się dziś gwiazdą zbawienia."**

Nie mamy zamiaru polemizować z „Robotnikiem".

Głos p. Chrupka jest zresztą odosobnionym. Jego walka z religijnym duchem wychowania liczy niewielu tylko kombatantów i to w obozie P. P. S. Bo — jak powiada p. Chołoniewski w „Rzeczypospolitej" — dzisiaj **„najzagorzalszy Polak-ateista musi sprzyjać rozwojowi ducha religijnego, jeśli sprzyja ojczyźnie.**

Nie mamy też zamiaru poprawiać wywodów p. Chołoniewskiego, któryby raczej przedrukować należało w **miljony odezw i po Polsce rozrzucić.** Chcemy tylko z jego założeń wysnuć pewne wnioski, które nam dyktuje ta sama miłość katolicyzmu i Polski.

Idzie ku nam . . . szatan sam, nieprzyjaciel Chrystusa, Judasza Iskarjota, któremu bolszewizm na nizinie moskiewskiej wzniósł świeżo pomnik ze spiżu. Do walki z nim jest zdolny **sam jeden Kościół Boży"!**

Tak jest!

Tylko Kościół katolicki może się oprzeć szatanowi, idącemu na Europę z jej wschodnich włości.

Świeżo dowiódł tego polski i katolicki kapłan w Rosji bolszewickiej.

Bywały rewolucje i gwałtowniejsze i krwawsze zapewne od bolszewickiej. Ale nie było od początku świata niebezpieczniejszej od tej, którą przechodzi dotąd Rosja.

Dlaczego?

Dlatego, bo ta ostatnia reprezentuje nie przygodną jakąś myśl, żądanie warstw słabszych, jak poprzednie, jak nawet wielka rewolucja francuska, ale całą skończoną ideologią, cały światopogląd, który w pewnych warunkach może człowiekowi wystarczyć za wszystko i dać odpowiedź na wszystkie pytania. W pewnych warunkach, powiadam; wtedy mianowicie, gdyby na ziemi umarła wiara, gdyby ze świata zniknął Bóg! Nie rozumiano tego i nie rozumie wielu jeszcze dotąd.

Zrozumiał to jednak kapłan katolicki w Rosji; to zrozumienie tchnął w masy wiernych. I jeśli dziś jest jeszcze chrześcijaństwo jakieś w Rosji, nawet w kołach prawosławnych, to jest ono **zasługą tylko Kościoła katolickiego, Cieplaków i Budkiewiczów.**

Podczas, gdy Antoniny, Tychonowie wcześniej, czy później składali pokłon kuszacemu ich szatanowi, katolicyzm pozostał wiernym swej zasadzie; **w szeregach duchowieństwa katolickiego w Rosji** (powiedzmy wprost: polskiego, bo inne ledwie może wchodzić w rachubę) **nie było ani jednej dezercji na stronę wroga,** ani jednej zdrady; była natomiast powszechna ofiara, nawrót apostolskiego ducha, od głowy, arcybiskupa do prostej zakonnicy z ochronki. **Mało o tem u nas mówiono i pisano!**

Trzeba, żeby o tem stanowisku Kościoła polskiego w Rosji dowiedzieli się wszyscy.

Atoli wyobrażam sobie, że do nas do naszych miast i wsi przybywają ci męczennicy i spotykają się z nami.

Przypuszczam, że naszym niektórym katolikom musieliby zganić ich przestarzałe, nie odpowiadające nowym warunkom stanowisko w sprawach społecznych, a pokrywane płaszczykiem katolicyzmu.

Tym zaś, którzy nie mogą zrozumieć **znaczenia ustaw ubezpieczeniowych** dla ruchu robotniczego, powiedzieliby pewnie, że w podobny właśnie sposób od nierozumienia potrzeb społecznych doszło do rewolucji bolszewickiej w Rosji. A wszystkim, że katolicyzm to ani kapitalizm ani feudalizm, ale wolność i **sprawiedliwość powszechna**

Nie powino jej brakować u nas, w Polsce, gdzie katolicyzmowi konstytucja naczelne przyznała stanowisko.

Cieszymy się, że p. Chołoniewski (który swojego czasu z radością witał początki dziś już silnego **ruchu Chrz. Dem.**) właśnie w „Rzeczypospolitej“ stwierdził **potrzebę umocnienia ducha katolickiego w dziedzinie społecznej.**

Strindberg, umierając katolikiem, kazał na swym grobie umieścić napis liturgiczny:

O crux ave spes unica! (Witaj krzyżu, nadziejo jedyna!).

Stosując te słowa do naszej sprawy obrony Polski przed bolszewizmem, trzeba przypomnieć słowa Mickiewicza:

Krzyż na Golgocie człowieka nie zbawi,
jeśli w swem sercu krzyża nie wystawi.

Nie można bezkarnie w imię katolicyzmu nawoływać ludu do oraniczenia żądań, jeśli się samemu nie ograniczy własnych wygód i własnego dobrobytu.

W obronie bezrobotnych.

STANOWISKO CHRZEŚC. DEMOKRACJI.
Przemówienie posła ks. Woycickiego na posiedzeniu Sejmu dnia 3. VIII. 1923 r.

III.

Jeszcze pozostaje mi powiedzieć o środkach prawnych i instytucjach odwoławczych, mianowicie.

co ma zrobić bezrobotny, jeśli uważa, że jest pokrzywdzony?

Od decyzji Zarządu Obwodowego co do odmowy zawieszenia lub wymiaru zasiłku, tudzież od decyzji powziętej przez Zarząd Obwodowy Funduszu Zabezpieczeniowego, bezrobotni mają prawo odwołania się w ciągu 8 dni (licząc od dnia otrzymania zawiadomienia) odwołać się do Obwodowej Komisji Odwoławczej, działającej w siedzibie Zarządu Obodowego, a składającej się z przewodniczącego, mianowanego przez Ministra Pracy i Opieki Społ. na wniosek Zarządu Głównego, jednego przedstawiciela robotników i jednego przedstawiciela pracodawców (członkowie Obwodowej Komisji Odwoławczej nie mogą być członkami Zarządu Obw. lub Gł. Funduszu **Ubezpiecz.**

Obwodowa Komisja Odwoławcza winna w terminie 14-dniowym od daty wniesienia odwołania rozpatrzyć sprawę i wydać orzeczenie. Zaś od orzeczeń Obwodowej Komisji Odwoławczej przysługuje zabezpieczonemu i Zarządowi Obwodowemu w ciągu 14 dni, licząc od dnia otrzymania uwiadomienia.

prawo odwołania do Zarządu Głów.

który w terminie jednego miesiąca rozstrzyga w ostatniej instancji. Ustawa, znajdująca się pod obradami, naznacza także na pracodawców, nie stosujących się do przepisów ustawy, **kary, i tak: za uchylanie się od obowiązku** nnałożonego na pracodawców zawiadamiania właściwego Państwowego Pośrednictwa Pracy w terminie trzydniowym o każdym wolnym lub nowoobsadzonym miejscu, pracodawcy karani będą w drodze administracyjnej na wniosek Zarządu Obwodowego **grzywną pieniężną od 100.000 marek do jednego miljona marek.** Uchylający się od obowiązku zgłaszania robotników, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia oraz opłacania składek, grzywną od stu tysięcy do 10 miljonów marek.

Kary te idą do rezerw Funduszu Zabezpieczeniowego. Wkładki i koszty egzekucyjne ściągane będą jak podatki gminne.

Ciekawe są także postanowienia końcowe, opiewające, że pisma i załączniki, dotyczące ubezpieczeń

wolne są od opłat stemplowych,

że wykonanie ustawy powierza się Ministr. Pracy i Opieki Społecznej i (co jest bardzo ważne), że ustawa wchodzi w życie po 3 miesiącach od jej ogłoszenia, zaś przeprowadzenie jej na obszarze Rzplitej nastąpić ma w ciągu jednego roku od daty jej ogłoszenia.

Wreszcie w przepisach przejściowych zawiera postanowienie takie: W okresie między dniem ogłoszenia a dniem wejścia w życie ustawy Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej powołuje w razie potrzeby Radę Główną Funduszu Zabezp., na której wniosek rząd ma prawo zarządzić wypłatę zasiłku bezrobotnym w myśl zasad ustawy z sum, zakredytowanych przez Skarb na poczet Funduszu Zabezpieczeniowego.

Oto cała ustawa —

ma ona te dobre strony, że:

1) daję w walce z bezrobociem rządowi nową broń i

2) jest wstępnym krokiem do wprowadzenia stałego ubezpieczenia od bezrobocia.

Mo ona i **dwie złe strony:**

1) posiada sporo niedoskonałości, płynących z charakteru jej tymczasowości (usunie je dopiero przyszła praktyka) i

2) nakłada na skarb ciężar wielki, zwłaszcza w okresie sanacji finansowej Państwa.

Ale to jest

błędne koło:

sanacja skarbu powoduje bezrobocie, które ma być złogodzone ustawą; — zaś ustawa wprowadzona w życie utrudnie sanację **skarbu.**

Jak wyjść z tego błędnego koła, zapyta niejeden.

Trudność polega na nieporozumieniu. Ustawa wchodzi w życie dopiero po 3 miesiącach, a po roku rozszerzoną będzie na całą Rzeczpospolitę. Skarb tedy dopiero po 15 miesiącach zacznie ponosić ciężary.

Przytem **wybuch bezrobocia,** czy tak, czy owak, spowoduje ciężar dla Państwa. Zaczną się wrzenia bezrobotnych, przywódcy ruchu w delegacji zażądają od Ministerstwa skarbu pomocy i otrzymują ją — **jak to było z ministrem Grabskim — a wtedy miljardy zostaną rozdzielone bez planu i systemu.**

Lepiej tedy użyć tych pieniędzy w sposób odpowiadający interesom Państwa **i interesom robotników**, lepiej tedy przygotować się na tę ewentualność i nieuniknione wydatki spożytkować racjonalnie, w myśl zasad przedłożonej ustawy. (**Brawa i oklaski na ławach Chrześcijańskiej Demokracji.**

Rząd zapowiada twardą walkę z drożyzną.

Ceny towarów, podawane przez komisje ekspertów nie są miarodajne dla władz, zwalczających lichwę i paskarstwo.

Magazynowanie towarów w celach spekulacyjnych będzie więzieniem karane. Rząd niema zamiaru prześladowania rzetelnych kupców. Spekulantów i pośredników nieubłaganie tępić!

Grudziądz, 13 sierpnia.

Rosnące jak na drożdżach ceny artykułów pierwszej potrzeby skłoniły Redakcję „Gaz. Warsz.“, do zwrócenia się do dr. Bajdy, nadzwyczajnego komisarza do walki z drożyzną o informacje, dotyczące planu rządowego powstrzymania orgii drożyźnianej. Wywiad ów z dr. Bajdą zamieszczamy w streszczeniu. (Przyp. Red.)

— Wracam właśnie — mówi dr. Bajda — z konferencji, jaką odbyłem z komisarzem rządu i referentami w sprawie zadecydowania, czy i w jakiej mierze **komisje ekspertów są dzisiaj potrzebne** i czy działalność ich przyczynia się do **powstrzymania zapędów świata handlowego w kierunku ustawicznego podwyższania cen,** czy też opinja tych ekspertów powoduje nieraz właśnie zachętę do podwyżki.

Zaznaczam, że cenniki ustalane dla poszczególnych grup, na posiedzeniach komisji ekspertów, **nie mają charakteru urzędowego i że kupiec,** ustalający ceny towarów według cennika swego związku, **nie może bronić się przed zarzutem przestępstwa o lichwę tem,** że ceny u niego są zgodne z cennikiem komisji ekspertów.

Jakie są wyniki rewizji?

— Czy zadowolony jest pan komisarz z wyników rewizji dokonywanych w celu odnalezienia zmagazynowanych towarów?

Wyniki ich świadczą, że jednak znajdują się poważne zapasy artykułów pierwszej potrzeby, przechowywane przez hurtowników i detalistów, **w celu uzyskania wyższych cen.** We wszystkich wypadkach zekwestjonowania towarów przez organy śledcze sprawy **oddano do prokuratorji,** celem prowadzenia śledztwa, a **towar zasekwestrowano.**

— Z uwagi, że Rada ministrów uchwaliła przekazać **ministerstwu spraw wewnętrznych prawo do wydawania rozporządzeń z zakresu magazynowania i [illegible]wniania zapasów powszedniego użytku,** spodziewam się, że mając szersze atrybucje ustawowe, zdołam w większej **mierze przeciwstawić się zakusom spekulantów,** pragnących osiągnąć jaknajwiększe zyski, które przy obecnych konjunkturach drożyźnainych, spowodowanych ustawicznym spadkiem marki polskiej, **łatwo osiągnąć.**

Cukier.

— Jak przedstawia się na przyszłość sprawa cukru, którego taki brak jest obecnie?

— Nadzwyczajny komisarz ma do dyspozycji **zaledwie 400 wagonów cukru miesięcznie** i tą ilością musi obdzielić zakłady aprowizacyjne większych miast, jak również centralne związki spożywcze.

Związki cukrowników zastrzegły sobie do dowolnej rozsprzedaży conajmniej ⅔ części produkcji cukru i ten cukier właśnie jest przedmiotem **handlu pokątnego,** a na przydział jego nadzwyczajny komisarz **niema żadnego wpływu.** Cukrownicy sprzedają różnym odbiorcom, wedle **własnego uznania.** Zdawałoby się, że cukier ten w wolnym handlu powinien zaspokoić potrzeby ogółu konsumentów, niestety, idzie on przeważnie na cele przemysłowe i tem tłumaczy się jego brak w codziennej konsumcji.

— Chcąc przeto zaradzić brakowi cukru i uspokoić ludność, zwróciłem się do związków cukrowników z życzeniem, aby w zrozumieniu potrzeb ogółu i w interesie państwa, przeznaczyli do mojej dyspozycji znaczniejszą ilość wagonów. Wówczas będę miał możność obdzielić **robotników, urzędników, emerytów i inwalidów.**

Nielegalny wywóz zagranicę.

— Czy poczynił pan jakie zarządzenia, aby udaremnić nielegalny wywóz towarów zagranicę?

— Wywóz taki będzie **ostro tępiony.** Dzisiaj już do miejscowości podejrzanych wysłane zostały **organy śledcze,** aby na miejscu sprawdzić, czy przemycanie towarów istotnie ma miejsce, jak to w ostatnich czasach prasa głosiła.

Czas ukrócić orgię zbożowa.

— Chcąc zabezpieczyć większe miasta **przed brakiem mąki i chleba,** postanowiłem rozszerzyć akcję **skupywania** zboża za pośrednictwem Gł. Urzędu żywnościowego w Poznaniu, który przy zakupie posługiwać się będzie **związkiem producentów, aby uniknąć pośrednictwa.**

Hurtownym handlem zboża trudnili się przeważnie **pośrednicy żydzi,** którzy korzystne konjunktury **kupna wyzyskiwali dla napełnienia swoich kieszeni.**

Rząd zdusi lichwę mięsną.

— A jak się przedstawia sprawa drożyzny **mięsa?**

— Zwalczanie drożyzny mięsnej rozpatruję **obecnie i stanowczo przeciwstawię** się tak **spekulantom w handlu bydłem,** jak i wielkim hurtownikom, którzy **detalistom dyktują dowolne ceny.**

Czy mamy marznąć w zimę?

— W związku z niezbyt daleką już od nas **zimą,** ludzie, przerażeni są wysokiemi cenami węgla . .

— Tak! Węgiel należy bezsprzecznie **do najdroższych artykułów codziennego** użytku. Ceny, **podyktowane** obecnie przez zorganizowany przemysł węglowy, **grubo przekroczyły ceny przedwojenne, wedle relacji złota.**

— Liczę na lojalność potentatów węglowych wobec rządu i spodziewam się, że bez uciekania się do **środków przymusowych,** skłonię ich do oddania do mojej dyspozycji większych ilości węgla.

Mam również nadzieję, że dzisiejsze ceny poddane będą **gruntownej rewizji i zostaną zniżone,** a co najmniej na dłuższy okres czasu niezmienione.

Co do **magazynowania węgla przez hurtowników** — **rząd przedsięweźmie energiczne kroki.**

Co mówi ustawa o parcelacji i nabywaniu ziemi?

Ustawa przewiduje parcelację w okresie najbliższych dziesięciu lat, poczynając od roku bieżącego 220.000 ha rocznie.

Obszary, przeznaczone do parcelacji.

Parcelacji podlegają przedewszystkiem nie mające innego ustawowego przeznaczenia majątki ziemskie, będące własnością skarbu państwa, dalej dobra martwej ręki, wreszcie majątki prywatne: a) parcelowane wbrew istniejącym zakazom, b) będące własnością ludzi, którzy sprzedali dobrowolnie zaborcom ziemię na osadnictwa, przeprowadzone w celach wrogich dla społeczeństwa polskiego, c) obszary nabyte od zaborców pod warunkiem lub zastrzeżeniami gwarantującemi działalność polityczną właścicieli, wymierzoną przeciw narodowości polskiej i wreszcie d) obszary źle zagospodarowane.

Wyliczone powyżej kategorje majątków prywatnych **podlegają wykupowi** przymusowemu i parcelacji w **całości.**

Maximum.

Z ogólnego obszaru majątków ziemskich, będących prywatną własnością ulegają przymusowemu wykupowi i parcelacji nadwyżki ponad określone ustawą maximum, wynoszące w woj. białostockiem, kieleckiem, krakowskiem, lubelskiem, łódzkiem i warszawskiem — 180 ha, na pozostałym obszarze od 100—400 ha. Pozatem w wyjątkowych wypadkach określonych szczegółowo w ustawie, maximum zmniejsza się lub powiększa aż do 30 ha w dół i 1120 ha w zwyż.

Maximum 180 ha przewidziane dla wyliczonych powyżej sześciu województw środkowych zwiększa się **na przeciąg 10 lat o 160 ha.**

Poza powyższemi ograniczeniami nie podlegają przymusowemu wykupowi te folwarki, na których już przed 1 stycznia r. ub. prowadzono sekcyjną hodowlę nasion, traw, zbóż, oraz okopowych, o ile wartość i celowość tej hodowli zostanie uznana przez min. rolnictwa i dóbr państwowych.

Roszczenie do podwyższenia obowiązującego maximum może wysuwać właściciel, tylko z jednego tytułu, przytem bierze się pod uwagę wszystkie majątki posiadane na obszarze państwa przezeń, lub przez jego rodzinę, niepodzieloną co do praw majątkowych przed 1 stycznia 1919 r. (dla województw kresowych i woj. białostockiego przed 30 września 1920 r.)

Ceny i sposób wykupu.

Ceny nabycia i sposób spłaty poszczególnych parcel i kolonij mają oznaczyć Okręgowe Urzędy Ziemskie według postanowień ustawy o sfinansowaniu parcelacji i osadnictwa.

Budynki znajdujące się **na** wykupowanym obszarze i związane z gospodarstwem rolnem podlegają wykupowi natomiast nie dotyczy to inwentarzy żywych i martwych.

Uprawnienie do nabycia ziemi.

Nabywcami parcel **mogą być tylko** zgodnie z projektem ustawy **własnowolni obywatele państwa** polskiego wykazujący dostatecznie przygotowanie zawodowe do prowadzenia **osobiście gospodarstwa rolnego.** Jednak projekt ustawy przewiduje **pierwszeństwo przy** sprzedaży parcel przedewszystkiem **inwalidom wojsk** polskich i wojsk b. Litwy **środkowej, dalej b. żołnierzy,** którzy otrzymali odznaczenia **bojowe lub dłuższy czas służyli** w formacjach frontowych, **wreszcie pracowników** rolnych i **oficjalistów pozbawionych pracy przez parcelację** oraz innych **małorolnych i bezrolnych rolników,** z pośród których **przedewszystkiem** wdów i sierot po **poległych żołnierzach.**

Gospodarstwa nowotworzone.

Obszar nowotworzonych gospodarstw w rezultacie przeprowadzonej akcji parcelacyjnej, jak również karłowatych gospodarstw powiększanych nie może przekraczać zgodnie z przepisami ustawy 25 ha, zaś na terenie województw kresowych 45 ha.

Co mówią nasi posłowie o drożyźnie?

Ile głów, tyle rozumów.

Grudziądz, 13 sierpnia.

Poseł Jan Kwapiński,

przewodniczący centrali klasowych związków zawodowych (PPS.):

Wobec bezczynności obecnego rządu, robotnik sam musi się bronić przed lawiną drożyzny kosztem nieraz własnego życia, jak było w Łodzi i Częstochowie.

Poseł Herman Diamand,

prezes socjalistycznego Banku Ludowego (PPS.):

Walka z drożyzną wygląda u nas, jak w operetce: Śliwiński, dyrektor syndykatu rolniczego, po nim p. Grodzicki, dyrektor spółki, wywożącej zboże, następnie piastowiec, p. Grzędzielski, a teraz nadzwyczajnym komisarzem do walki z drożyzną zamianowano znanego eksportera jaj. Czyż to nie prawdziwa Bajda.

Posłanka Irena Kosmowska,

kierowniczka licznych prac oświatowo - kulturalnych (Wyzw.):

Skutkiem drożyzny jest zszarzenie życia naszego; siły, które państwu potrzebne są do pracy twórczej, zużywają się w codziennej walce o chleb coraz droższy.

Poseł Stanisław Wachowiak,

b. wiceminister b. dzielnicy pruskiej (NPR.):

Nie wystarczy mówić, że jest źle, że jest bardzo źle; trzeba, aby w Sejmie zgrupowały się znakomita większość około programu sanacyjnego, któryby przetrwał poszczególne gabinety i poszczególnych ministrów.

Poseł Tomasz Wilkoński,

prezes związku kółek rolniczych (kl. lud. P. S. L.):

Włościanin dostaje ceny niewspółmiernie niskie w stosunku do tego, co robotnik i inteligencja musi w miastach płacić za jego wytwory; **zyski zbiera spekulant-pośrednik.**

Poseł Andrzej Pluta,

autor znanego wniosku o niekaralności rolników za liche żywnościową (Piast):

Jak się przed drożyzną bronić? **Nie kupować, bojkotować, czekać!**

Poseł Michał Kwiatkowski,

członek komisji skarbowej sejmowej (Ch. D.):

Istota drożyzny polega na tem, że szerokie warstwy wskutek inflacji mają znacznie mniejszy dochód, a pewne koła dzięki tejże inflacji mają znacznie większe zarobki, niż przed wojną.

Poseł Władysław Byrka,

były kierownik ministerstwa skarbu (Piast):

Wszystkie sztuczne sposoby walki z drożyzną uważam za nieskuteczne; wstrzymanie wzrostu drożyzny zależy tylko od sanacji stosunków gospodarczych, budżetowych i walutowych.

Poseł Tadeusz Prószyński,

przewodniczący sejmowej komisji antydrożyźnianej (Z. L. N.):

Lekarstwem na drożyznę jest **podniesienie wytwórczości**, to bowiem przysporzy nam bogactw materjalnych i udostępni je ogółowi.

Poseł Jan Harusewicz,

były poseł do Dumy petersburskiej (ZLN.):

Przeliczywszy ceny przedwojenne i obecne, przekonamy się, że niema drożyzny, jest tylko taniość naszej marki.

Senator Tadeusz Szułdrzyński,

prezes związku producentów rolnych w Poznańskiem (Ch. N.):

Niema drożyzny, jest tylko dewaluacja.

Zygzaki.

Co kosztują Niemcy?

Kończąc obiad w pierwszorzędnej londyńskiej restauracji lord Douglas kazał sobie podać kartę i spojrzał na rubrykę deserów. Oczywiście według zwyczaju pierwszorzędnych restauracyj na karcie nie było cen. Ale lord Douglas, mimo, że jeden z najbogatszych ludzi w Wielkiej Brytanji, jako Szkot był bardzo oszczędny i nie lubiał niespodzianek. Według przysłowia niema tak małej sumy, z której Szkot połowy by nie zaoszczędził. Więc lord Douglas spytał przezornie służącego.

— Co kosztuje Melbo?

— Pół funta — odparł z uszanowaniem służący.

Pół funta! To się lordowi wydało za drogo. Pół funta za trochę owoców, kremu i lodów. Zastanowiwszy się chwilę, zapytał powtórnie:

— A co kosztują Niemcy?

Służący spojrzał na niego ze zdziwieniem.

— Co?

— No, co według dzisiejszego kursu funtów szterlingów kosztują Niemcy? — powtórzył spokojnie lord.

Służący na to pytanie sam nie mógł odpowiedzieć. Poszedł do bufetu i wrócił dopiero po jakimś kwadransie.

— Obliczyliśmy lordzie. Całe Niemcy według dzisiejszego kursu będą kosztowały dwa i pół funta.

— Proszę mi podać Niemcy

— Ale to długo potrwa.t

— Będę czekał.

Zaalarmowano wszystkich kelnerów i picolów w restauracji. Powoli zaczęto znosić lordowi rozebrane na kawałki tum z Kolonji, pinakotkę z Monachjum, pałac cesarski z Berlina. Specjalne pompy napełniały mu talerze wodą z Renu.

Lord jadł zadowolony, że za małą cenę spożyje całe Niemcy.

Ale nagle zrobiło mu się niedobrze. Dostał strasznych kurczów żołądka. I trzeba było telegrafować do Paryża po lekarza, bo okazało się, że tylko francuska medycyna potrafi go wyleczyć.

Wł. Perzyński. „Rzp.“)

Z ostatniej chwili.

Strajk generalny w Gdańsku zakończony.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Gdańsk, 13 sierpnia.

Strejk generalny został zakończony. Rezultatem jest **umowa zarobkowa**, obowiązująca od dnia 13 bm.. Według tej umowy robotnik kwal. otrzyma tygodniowo **25 złotych marek, niekwalifikowany 22½ mk. złot., a handlowi pomocnicy 25 marek zł. tygodniowo.**

Nadzwyczajne wydanie „Danz. Volksstimme“ nazywa rezultat ten

wielkim sukcesem (!??)

tymczasem „Gaz. Gdańska“ dowiaduje się, że w kołach robotniczych rezultatu tego **nie przyjęto** z zadowoleniem, i piętnowano **stanowisko przywódców robotniczych jako zdradę.**

Pierwotnie bowiem uchwalono żądać **4 marki złote** za dzień, a otrzymano tylko *2 marki złote*.

Tajemnicza ustępliwość socjalistów

leży w interwencji Wysokiego Komisarza Mac Donell'a, który zwrócił się do wiceprezydenta Senatu dr. Ziehma z zapytaniem, czy Senat posiada środki, aby stłumić rozruchy, czy raczej nie byłoby na czasie zwrócić **się do rządu polskiego z prośbą o interwencję wojskową.**

Dr. Ziehm wówczas oświadczył, że środki takie **senat posiada i że strajk leży w rękach przywódców partji robotniczych.**

Ze strachu więc przed wojskiem polskiem, przywódcy robotników **zdradzili swych członków.**

Większa część robotników porzuciła znowu pracę

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Gdańsk, 13 sierpnia.

Dziś rano o 7 praca została znowu podjęta.

„Gaz. Gdańska“ dowiaduje się, że o godz. 9 rano **większa część robotników portowych i drzewnych porzuciła znowu pracę.** (Poznali się na konszachtach przywódców socjalistycznych z Senatem. (Przyp. Red.)

* * *

Gdańsk ,13 sierpnia. (Tel. włas.) Mimo uroczystych obietnic Senatu daje się coraz to więcej odczuwać **brak środków spożywczych.** W hali targowej nie można dzisiaj otrzymać żadnych kartofli.

Ceny są ogromne!

Kupcy kalkulują swe ceny w stosunku do dolara, licząc zań 8 miljonów marek niem. (a na giełdzie dziś 4.200.000 mrek.)

Funt wołowiny kosztuje dzisiaj 400 tys. mk. niem. (w sobotę 150 tys.) skopowina 450 tys. (w sobotę 100 tys.), wieprzowina 700 tys. (w sob. 500 tys., smalec amerykański 550 tys., jedno jajko 40 tys. mk. Ceny przejazdu koleją i tramwajem podwyższone będą 6 i pół razy.

*

Podczas ostatnich rozruchów ulicznych zostało — tak się dowiaduje „Gaz. Gdańska“ — 14 osób rannych (między nimi ciężko ranni). Senat zatuszował całą sprawę zapomocą usłużonej prasy niemieckiej.

Strajk zecerski w „Dz. Gdańskim“.

Gdańsk, 13. 8. (tel. wł.) Personel techniczny „Dzien. Gdańskiego“ powstrzymał się od pracy, gdyż Wydawnictwo nie zgodziło się na ogólną umowę zarobkową.

STRESEMAN MĘŻEM OPATRZNOŚCIOWYM.

Wielka koalicja . . .

Berlin, 12. 8. (Pat-Wolff.) **Gabinet dr. Cuno dziś popoł. podał się do dymisji.**

W ciągu popołudnia **zjawili się u prezydenta przywódcy mieszczańskiej wspólnoty pracy oraz socjal-demokraci celem złożenia prezydentowi** sprawozdania z obrad ich partji. Ma być **zapewniona wielka koalicja stronnictw w Reichstagu.**

Berlin, 12. 8. (Pat.) **Dzień dzisiejszy minął zupełnie spokojnie. Komuniści urządzili 20 zgromadzeń. Położenie strejkowe jest bez zmiany.**

Berlin, 12. 8. (Pat.) **Bank Rzeszy płaci stosownie do kursu dolara za jedną złotą 20-markówkę 17.891.000 marek papierowych.**

Berlin, 12. 8. (Pat.) **W Neurode koło Wrocławia w czasie wczorajszych rozruchów 13 osób zostało zabitych.**

*

Warszawa, 12. 8. (Pat.) Dziś przybyli do Warszawy jako delegaci fińscy na rokowania w sprawie układu handlowego z Finlandją Mac Konen i Prokope, minister przem. i handlu w Finlandji.

*

Wilno. 12. 8. (Pat.) Dziś przybył tu marszałek Piłsudski. Na peronie powitali marszałka przedstawiciele władz wojsk. z generałem Rydzem Smigłym na czele. Przed dworcem tłum wyprzągł konie z powozu marszałka i wśród okrzyków na jego cześć przewiózł go przez bramę tryumfalną przed dom przy ul. Portowej, gdzie marszałek zamieszkał u rodziny.

*

Londyn, 12. 8. (Pat.) **Nota angielska, doręczona** wczoraj ambasadorowi francuskiemu nie wysuwa żadnych nowych argumentów. Poddaje ona ponownie **w wątpliwość legalność okupacji zagłębia Ruhry i ponownie wysuwa projekt zbadania zdolności płatniczej Niemiec.**

*

Paryż, 12. 8. (Pat.) **Podczas uroczystości odsłonięcia pomnika poległych w Marville w dep. Meuse Poincare powiedział, że dr. Cuno wystąpił w parlamencie z aroganckiemi pogróżkami, zapowiadając dalsze trwanie w oporze. Niemcy same padną ofiarą swego świadomego zaślepienia. Kontynuowanie obniżania kursu** marki doprowadzi do katastrofy. Jestem pewny — mówił Poincare — słuszności naszych praw i skuteczności stosowanych przez nas środków.

*

Dublin, 12. 8. (Pat.) Jutro w gmachu parlamentu irlandzkiego odbędzie się uroczysty obchód **pierwszej rocznicy śmierci dwóch bohaterów irlandzkich, Artura Griffitha i Michaela Collinsa.**

*

Lyon, 12. 8. (PAT) Spłonęły tu wskutek pożaru niemieckie i austrjackie eksponaty, nadesłane swego czasu na wystawę międzynarodową. Pożar ogarnął kilka budynków.

Budapeszt, 12. 8. (PAT). Prokuratorja sporządziła akt oskarżenia przeciwko hr. M. Karoly'emu i członkom byłego rządu rewolucyjnego, bawiącym obecnie na emigracji w Austrji.

Bruksela, 12. 8. (PAT) Dziś nadeszła tu odpowiedź angielska na notę belgijską.

Warszawa stanie się centrem Europy środkowe

Warszawa, 9 sierpnia.

Jeszcze dziś wielu Warszawianom zdaje się, że plac Teatralny i Plac Saski na wieki pozostaną sercem i mózgiem Warszawy. Tymczasem położona w centrum Europy stolica państwa, które, miejmy nadzieję, stanie się **ośrodkiem świata słowiańskiego i centrem prawdziwej Europy środkowej,** wzrośnie tak, że Plac Teatralny i Plac Saski, będą niezadługo dla Warszawy tem, czem dziś są rynek Starego Miasta, rynek na Nowem Mieście itd.

Środek miasta znajdzie się prawdopodobnie w innem miejscu: może tam, gdzie stanie przyszły gmach sejmowy, gdzie powstać powinien nowy, wielki plac, już nie taki mikroskopijny jak Saski, ale daleko większy i piękniejszy, odpowiedni dla przyszłej wielkiej stolicy Polski.

Otóż miejsce pod ten plac należy wybrać już zawczasu i tam nie parcelować go, lecz już obecnie zaprojektować figurę placu i przeszłe gmachy, jakie tam mają stanąć, a wreszcie kierować tam ulice i komunikację.

Czyżby np. terenem przyszłego wielkiego placu Warszawy i miejscem ulokowania centralnych gmachów państwowych nie mogło być pole mokotowskie, lub Powiśle, gdzieś za mostem Poniatowskiego w stronę Czerniakowa?

—(rt) ZEBRANIE TOW. RZEMIEŚLNIKÓW SAMODZ. odbędzie się w wtorek dnia 14 bm. o godz. 7 i pół wiecz. w Hotelu Warszawskim. Na porządku dziennym m. i. ważnemi sprawami wykład p. radcy Rozborskiego o podatkach przemysłowych.

Zarząd

Z Pomorskiej Szkoły Sztuk Pięknych.

Grudziądz, 13 sierpnia.

Znana na Pomorzu, Pomorska Szkoła Sztuk Pięknych w Grudziądzu pod kierownictwem artysty malarza prof. Szczeblewskiego zaczyna z dniem 1 września drugi semestr. Z tej okazji o Pomorskiej Szkole Sztuk Pięknych rzucić chcemy kilka okolicznościowych uwag.

Instytucja, o której mowa, od chwili swego powstania t. j. od dnia 1 listopada 1922 r. kształciła w nieprzerwanym tempie aż do wakacji w roku bieżącym około 30 adeptów sztuki. Przez cały ten czas Pomorska Szkoła Sztuk Pięknych cieszyła się uznaniem i poparciem nietylko ze strony publiczności, ale także ze strony władz, które zawsze się żywo interesowały tą uczelnią.

W tym roku n. p. Pomorską Szkołę Sztuk Pięknych zwiedzali m. i. wiceminister Łopuszański i dyrektor departamentu kultury sztuki p. Skotnicki. Pan dyrektor Skotnicki — podobno sam artysta — wyraził się o Pomorskiej Szkole Sztuk Pięknych nadzwyczaj pochlebnie, zaznaczając, iż może się ona nietylko zmierzyć z pierwszorzędnemi uczelniami tego rodzaju w kraju, ale niektóre z nich nawet przewyższa.

Podobna opinja ze strony znawcy sztuki, a zarazem wysokiego urzędnika może być najlepszą rekojmią za dalszy rozwój tej instytucji naukowej i jedynej tego rodzaju placówki kulturalnej na Pomorzu.

Dzięki Magistratowi m. Grudziądza Pomorska Szkoła

Sztuk Pięknych otrzyma w zimowym półroczu większe ubikacje i dlatego — jak się dowiadujemy — zamierza liczbę uczniów powiększyć.

Zgłoszenia na kształcenie w sztuce plastycznej przyjmuje i dalszych informacji udziela kierownik Szkoły profesor Szczeblewski ulica Lipowa 32.

Mamy zatem nadzieję, że Pomorska Szkoła Sztuk Pięknych i w przyszłym półroczu poszczycić się będzie mogła owocną działalnością na niwie podniesienia sztuki ojczystej, czego jej kierownikowi prof. Szczeblewskiemu z całego serca życzymy.

Polska może uzyskać zagraniczną pożyczkę.

Nowe propozycje pożyczek zagranicznych.

Warszawa, 12 sierpnia.

Korespondent warsz. dowiaduje się, że ministerjum skarbu otrzymało szereg nowych propozycyj, prócz tych, o których „Głos Pom." pisał już poprzednio udzielenia Polsce pożyczek zagranicznych.

Niektóre oferty są bardzo poważne i korzystne dla naszego skarbu. Przypuszczać należy, że sprawa zaciągnięcia pożyczki zagranicznej już w czasie najbliższym zostanie pomyślnie rozwiązana.

Rzecz znamienna, iż oddawna ministerjum skarbu nie otrzymywało tak licznych ofert pożyczek zagranicznych, jak obecnie. Jest to niewątpliwy dowód zaufania, jaką się cieszy zagranicą rząd obecny.

O port i polską marynarkę handlową.

Grudziądz, 11 sierpnia.

Na jednem z ostatnich zebrań Ligi Żeglugi Polskiej w Warszawie wygłosił odczyt p. A. Rylke o technicznem wyposażeniu portu polskiego w Gdyni, w związku z obecnemi potrzebami Polskiej Marynarki Handlowej. Pan Rylke wskazał, że jedynie port własny przytem na własnem wybrzeżu, może stać się podstawą stworzenia i rozwoju marynarki własnej. Żeby marynarka ta była polska, musi się ona opierać na polskim porcie. Z drugiej strony jest koniecznem stworzenie na wybrzeżu morskiem środowiska polskiego, które będzie wpływało na przyległe obszary, paraliżując wpływy inne.

Obliczone nadzwyczaj ostrożnie obroty handlu polskiego zamorskiego wyniosą za kilka lat nie mniej 5 miljonów ton, zapewne zaś więcej, zaś gdański port, który trzeba to powiedzieć, jest najpowolniejszym i najdroższym portem na Bałtyku, nie jest w stanie przepuścić rocznie ponad 2 500 000 ton.

Powstaje nadzwyczaj poważne zapytanie, mianowicie, jaką drogą pójdą pozostałe 2 500 000 — 3 000 000 ton.

Rozbudować port gdański, na co trzeba szeregu lat, przyczem na czas przebudowy część portu zostanie unieruchomiona, co zmniejszy możliwie obecny jego obrót, niema powodu, gdyż w ten sposób Polska, by wzmocniła monopol Gdańska, w którego porcie niema głosu rozstrzygającego.

Nie mówiąc już o tem, jak jest niebezpiecznem polegać na jednem wyjściu na morze. Wobec tego należy ześrodkować wszystkie usiłowania na jaknajszybszem stworzeniu portu w Gdyni w ciągu 5 lat, uwzględniając konieczność jego technicznego wyposażenia stosownie do potrzeb żeglugi. Przedewszystkiem powinien być zbudowany port i jeden basen wewnętrzny.

Co do sposobu wykonania zachodzi obawa, że przy obecnych kredytach rządowych, Polska nie będzie miała portu i za kilkadziesiąt lat. Wobec tego należy wynaleźć sposób, przy którym budowa portu mogłaby być uskuteczniona bez bezpośredniego obciążenia skarbu.

Ustanowienie „Święta żołnierza."

Program uroczystości dorocznych w dniu 15 sierpnia.

Grudziądz, 11 sierpnia.

Minister spraw wojsk. wydał rozkaz na temat powyższy. Dzień 15 sierpnia jest świętem żołnierza.

W dniu tym wojsko i społeczeństwo czci chwałę oręża polskiego, której uosobieniem i wyrazem jest żołnierz. W rocznicę wiekopomnego rozgromienia nawały bolszewickiej pod Warszawą święci się pamięć poległych w wiekowych walkach z wrogiem o całość i niepodległość Polski.

Uroczystości świąteczne obejmują:

a) w przeddzień święta żołnierza o godz. 20 capstrzyk orkiestr wojsk. na ulicach miasta garnizonowego;

b) w dzień święta przed poł. przegląd wojsk z nabożeństwem i błogosławieństwem;

c) popoł. uroczystości ogólno-narodowe;

d) uroczysty wieczorny apel.

Uroczystości popoł. mają charakter obywatelski. Żołnierz bierze w nich udział oddzielnie lub w zwartych oddziałach, wzgl. jako delegacja wysłana na rozkaz komendanta garnizonu, i to zawsze w ubiorze polowym (z bronią białą). Celem utrwalenia w oddziałach pamięci poległych na polu towarzyszy broni, podczas wieczornego apelu przy odczytaniu listy obecnych, wywołuje się nazwiska tych żołnierzy kompanji, (bat., szwadr.), którzy najwięcej odznaczyli się w bojach i zginęli śmiercią walecznych. Po wywoływaniu nazwiska poległego najstarszy z podoficerów występuje z szeregu i melduje, że wywołany . . . poległ śmiercią walecznych w bitwie pod . . . w r . . .

W dniu święta żołnierskiego karani aresztem koszarowym i lekkim kary nie odbywają.

Literatura, sztuka.

Ks. Z. Baranowski i Ks. S. Kowalski. Dzieje Starego Zakonu. Nauka o Bogu i przykazaniach jego. Podręcznik na kl. I. gimn.

Treść podręcznika zgadza się całkowicie z obowiązującym programem Min. W. R. i O. P. Dzieje biblijne są przedstawione w ścisłej łączności z Pismem św. Poszczególne rozdziały podzielono na mniejsze części, aby uczeń mógł je łatwo opanować i wydobyto z nich prawdy katechizmowe.

Stef. Marciszewska-Posadzyowa. Gry ruchowe dla małych dzieci. (Bibljoteka wychowania przedszkolnego, zesz. III.).

Zeszyt III „Bibljoteki wychowania przedszkolnego" przynosi wybór łatwych i wdzięcznych gier ruchowych dla małych dzieci w ochronach, sierocińcach lub liczniejszych rodzinach, w których jest 3—4 dzieci. Każda gra zaopatrzona jest w melodję piosenki w czasie zabawy śpiewanej.

A. Kranz. Rachunki dla szkół powszechnych. Podręcznik ze wskazówkami metodycznemi dla nauczycieli.

Tegoż autora Zbiór zadań rachunkowych. Książeczka dla uczniów. Trzeci rok nauki.

Oba te podręczniki, będące w szerokiem użyciu w szkołach powszechnych w Wielkopolsce, na Pomorzu i Śląsku wyszły w nowem zmienionem i rozszerzonem wydaniu, które zyskało uznanie wybitnych fachowców w dziedzinie nauczania początkowego matematyki.

Wszystkie książki nakładem księgarni św. Wojciecha w Poznaniu.

(△) **Ks. Dr. Kalinowski. „Wykład wiary katolickiej".** Część I. Dzieło stworzenia na podstawie historji biblijnej Starego Testamentu. Podręcznik na klasę I. gimn. z licznemi ilustr. str. 260. — Wyd. II (zmienione) Cena 3000 mk. Pierwsze wydanie tej pracy, która jest zarazem jedną z najpierwszych prób wcielenia w życie nowego programu, spotkało się z gorącem uznaniem prasy. W nowem wydaniu autor, usunął podział na lekcje, jako krępujący, przegrupował w bardzo wielu miejscach materjał, rozszerzył niektóre tematy, przytoczył w szerszej mierze oryginalny tekst Pisma św. i nawet miejscami dał osobne z niego wyjątki. Przez te zmiany podręcznik zyskał bardzo.

Ks. Dr. Wacław Kalinowski. Krótka Historja św. wraz z katechizmem. Do użytku w II, III, i IV oddz. szkół powszechnych i jako kurs przygotowawczy z 55 ilustracjami. Str. 160. Wyd. II.

Podręcznik ten oparty na doskonałym wzorze niemieckim ks. J. Pichlera ułożony jest w ten sposób, że daje opowiadanie biblijne Starego i Nowego Testamentu, które uzupełnia adnotacjami katechizmowemi i liturgicznemi i przeplata odpowiedniemi paragrafami o podstawowych prawdach Wiary św., przykazaniach, cnotach, grzechach i Sakramentach. Wyjątki z pieśni i modlitw kościelnych pociągają niejako dziecko do praktyk religijnych.

Leczenie spekulantów i paskarzy.

(Do albumu Komisarzowi do walki z drożyzną.)

Czech oblicza na korony,
Włoch za liry wszystko kupi;
U nas dolar upragniony:
Konsumenta paskarz łupi . . .

* * *

Gdy konsument otrzeźwieje,
Może wreszcie pomiarkuje,
Że się w kułak z niego śmieje,
Kto go dawno wyzyskuje.

* * *

Za liczenie na dolary,
Szło się dawniej do „Michała" . . .
Dziś zaś młody czy też stary
Żądzą . . . do dolara pała.

* * *

Chcemy polskiej dziś waluty,
Polskich ustaw na szalbierzy!
Bądź na cztery nogi kuty . . .
A spekulant precz odbieży.

* * *

Na paskarzy tęgie kije,
Szubienica waluciarzom!
Niech, kto żyje, mocno bije:
Tak lichwiarzy niechaj karzą!

Antoni Lekszycki.

Na marginiesie.

Żółwim krokiem.

Jeszcze nie przebrzmiały narzekania na nowy rozkład jazdy, a oto do poprzednich jego usterek przychodzi nam zanotować nowy dziwolag pomysłowości Dyr. Kolei, który, gdyby nie wydzierał ludziom kilku godzin drogiego czasu a przez to nie był tak smutny, z powodzeniem mógłby uchodzić za paradny kawał humorystycznego pisma.

Oto pociąg, jadący do Łasina, ma do przebycia przestrzeń 34 klm. i na to zużywa 3 godziny czasu.

Pomijając to, że końmi szosą (o wiele krótsza) można dostać się do Łasina w 2 godz., a rowerem w 1½, przychodzi podziwiać cierpliwość niewyczerpaną jadących, którzy w nieskończoność muszą wyczekiwać na stacjach ze względów wiadomych jedynie panom, którzy układali plan jazdy.

Ale tu jeszcze nie koniec!

Przestrzeń Grudziądz—Łasin przychodzi człowiekowi od chwili zapadnięcia nocy, spędzić w ciemnym zupełnie przedziale.

Paradnie wyglądał wczoraj pociąg wychodzący z Gardeji (miejsce przesiadania!!), ciemny zupełnie, tylko gdzieniegdzie z okien wybłyskiwało migotliwe światło łojówki.

Znacie „kolejowe" opowieści Grabińskiego?

Otóż tak „demoniczne" wyglądał ten czarny pociąg, jak w swoich nowelach przedstawia je Grabiński!

Szanowna Dyrekcjo Kolei! Skończyły się czasy wojennego jeżdżenia kolejami, kiedy to za całe oświetlenie służyły kopcące łojówki, a za kaloryfery plecy sąsiada, kiedy w razie przepełnienia pociągu, człowiek gramolił się na dachu i o ile nie doznał jakiej katastrofy, dojeżdżał do miejsca przeznaczenia.

Czas, by i na linji Grudziądz—Łasin zaprowadzić europejskie stosunki.

Zgrzyt.

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Wtorek Euzebiusza. Wschód słońa 4.40 zachód 7.27 Wschód księżyca 7.2 zachód 8.21.

Żydowska robota.

Na giełdzie warszawskiej ujawniła się znaczna zwyżka walut obcych, w tem nawet marki niemieckiej. (!!)

Zwyżka ta jest zupełnie nieuzasadniona. W Zurychu marka polska podniosła się nawet o 2 punkty (z 0,003 na 0,0025), marka zaś niemiecka odwrotnie spadła (z 0.002 na 0,001).

Wyższy kurs i wogóle zwyżka dowodzi, że „nasi" pejsaci giełdziarze nie mogą się pogodzić z tem, że marka polska stoi wyżej od niemieckiej.

Fuzja Dąbszczyków z „Wyzwoleniem"

Pisma warszawskie donoszą: Odbyły się narady grupy PSL. Dąbskiego i „Wyzwolenia" w sprawie przygotowanej od pewnego czasu fuzji tych dwuch stronnictw. Podobno fuzja jest kwestią bliskiego czasu.

Połączenie Zagłębia Dąbrowskiego z Krakowem.

Z Katowic piszą:

Udzielone zostało pozwolenie Tow. węglowemu w Polsce na prowadzenie studjów przedwstępnych celem wybudowania kolejki normalno-torowej elektrycznej ze Sosnowca do Katowic i z Czeladzi do Bytomia. Wymienione Tow. projektuje także wybudowanie kolei elektrycznej przez Sosnowiec do Krakowa.

Ustąpienie Prezesa Urzędu Ziemskiego w Grudziądzu.

Z Warszawy donoszą nam:

Na szeregu stanowisk kierowniczych okręgowych urzędów ziemskich zajda znaczne zmiany personalne.

Do tej chwili zwolniony został prezes okręgowego urzędu ziemskiego w Grudziądzu i Lublinie.

Zwolnienie ich pozostaje w związku z reorganizacją wewnętrzną, przedsięwziętą przez ministra reform rolnych.

—** **FESTYN SOKOLI,** urządzony staraniem tut. „Sokoła" w sobotę wieczorem w ogrodzie Hotelu Warszawskiego należał do najbardziej udałych zabaw ludowych bież. sezonu. Publiczność dopisała przybywając mimo chłodnej atmosfery bardzo licznie. Ogród gustownie oświetlono lampionami.

Nadmienić należy z uznaniem, sprawność gimnastyczna sokolic i sokołów. Popisy przyjmowała publiczność oklaskami.

—** **POŚWIĘCENIE SZTANDARU** Klubu „Harmonja" odbyło się wzoraj w południe w kościele parafjalnym przy licznym udziale wiernych. Po południu i wieczorem odbyła się wewnętrzna uroczystość Klubu i raut na sali p. Migodzińskiego.

—** **WAŻNE DLA BEZROBOTNYCH.** Na roboty do Francji potrzebna jest większa ilość górników i robotników, którzy już pracowali w kopalni.

Zgłoszenia przyjmuje Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy w Grudziądzu (ul. Klasztorna 5) do dnia 18 sierpnia br. Transport odchodzi z Grudziądza dnia 19 sierpnia br. Zgłaszający się muszą przedłożyć w P. U. P. P.: 1) wykaz osobisty, 2) świadectwo moralności, 3) papiery zawodowe 4) książkę wojskową.

—** **STUDNIA KAMIENNA NA RYBNYM RYNKU W ZANIEDBANIU.** Na Rybnym Rynku stoi — jak wiadomo — piękna studnia kamienna z pomniczkiem jako jedna z nielicznych ozdób naszego miasta. Przed laty studnia zdobiła rzeczywiście miasto, albowiem czynne były przy tej studni urządzenia wodotryskowe. Dzisiaj jest ona tylko siedliskiem zarazy i cuchnącego powietrza.

W tych dniach bowiem zaglądaliśmy przypadkowo do kamiennego wyżłobienia tej studni i cóż się okazało? Otóż znajduje się tam po brzegi jakaś cuchnąca ciecz, która już dawno straciła wygląd wody, a w której oprócz śmieci i różnych odpadków, zalengły się już jakieś glisty, czy robaki wodne. Niedługo zaś łatwo wywiązać się może groźna dla miasta zaraza.

Możeby który z naszych ojców miasta przekonał się o tem osobiście.

—** **ZARZĄDZENIA MAGISTRATU A HYGIENA.** Jak się dowiadujemy między zarządem wodociągów miejskich a p. Edm. Joppe, zarządcą domu przy ul. Lipowej 33 powstał spór na tle należytości za dostarczanie wody. Rozchodzi się o niewielką stosunkowo kwotę. Zarząd Wodociągów Miejskich posunął się jednak tak daleko, że zarządził zamknięcie dopływu wody na cały dom.

Nie wchodząc w istotę sporu, nie dochodząc po czyjej stronie leży słuszność, konstatujemy jedno. Niedopuszczalnem jest absolutnie ze względów hygienicznych tak radykalne postawienie sprawy ze strony Wodociągów Miejskich, jakiem jest zamknięcie dopływu wody, zwłaszcza w letniej porze.

Niechby w domu wybuchła jakaś zaraźliwa choroba, to brak wody odbić się może katastrofalnie na mieszkańcach.

Podobnego postępowania ze strony Wodociągów Miejskich nie pochwalamy.

—** **CENY KSIĄŻEK.** Podwyżka mnożnika księgarskiego z 10 na 12.000 mkp. nastąpiła w ubiegły poniedziałek.

Ceny książek szkolnych wahać się będą między 40 a 80.000.

Książki naukowe i beletrystyczne dochodzą cen niebywałych. Np. III tom Kleinera o Słowackim kosztuje obecnie przeszło 300.000 mkp.

Nabycie w takich warunkach książki staje się zbytkiem. Paskarz nie kupuje książki — bo nie chce, inteligent — bo nie może.

Wspaniałe perspektywy na przyszłość.

—** **PODWYŻSZENIE DJET URZĘDNICZYCH.** W związku z podwyższeniem o 58% wynagrodzena pracowników państwowych, na wniosek ministra skarbu uchwaliła Rada ministrów również w tym samym stosunku podwyższenie djet dziennych dla tych pracowników.

—** **AEROPLANEM NIE WOLNO LATAĆ NAD MIASTEM.** Min. Spraw wojskowych wydało surowy zakaz dokonywania popisów akrobatycznych ponad miastami i wsiami bez względu na wysokość, zaś nad polami poniżej 800 metrów. Równocześnie zakazano przelotów nad miastami z wyjątkiem koniecznych wypadków.

Odpowiedzi od Redakcji.

P. Zgrz. Prosimy pofatygować się do Redakcji.

Ofiary.

—** **NA ZAKŁAD DLA NIEMOWLĄT** złożyła Wandusia K. 50 000 marek.

Podziękowanie.

—** **PODZIĘKOWANIE.** Społeczeństwo i przedsiębiorstwa grudziądzkie zrozumiały widać doniosłe znaczenie utworzenia Instytutu Gazoznawczego, dowodem czego jest, iż Młyny Grudziądzkie „Cerealia" ofiarowały Komitetowi Obrony przeciwgazowej 3 miljony marek, za co w imieniu Zarządu i komitetu składam serdeczne „Bóg zapłać"! Karta ta wysłana została do Komitetu Centralnego w Warszawie.

Inż. St. Szeptys, skarbnik.

(Podobnej treści podziękowanie odebraliśmy także od prezesa dr. Sujkowskiego. Red.)

Z Pomorza.

—** **DUSOCIN** pow. grudziądzki. **(Na rzecz Bibljoteki T. C. L.)** W dniu 15 sierpnia br. odbędzie się tu staraniem tut. „Tow. Młodzieży Sefir" wieczorek wraz z zabawą, z czego czysty zysk przeznacza się na powiększenie otrzymanej Bibljoteki. Na program wchodzi 5-aktowy dramat miejscowego nauczyciela p. Jana Redlarskiego p. t. „Pan Ludwik".

—** **NOWE. (Wieści z za kordonu)** Przybywający z Kwidzyna i innych miejscowości wschodnio-pruskich do Nowego donoszą, że jeszcze nigdy Kwidzyn tak przepełniony nie był wojskiem niemieckiem i organizacjami tajnemi, jak obecnie. Nie inaczej całe pogranicze. Ponadto muszą się Wschodnie Prusy do akcji jakiejś przygotowywać, gdyż budują na przestrzeniach między jeziorami podziemne fortyfikacje. Co to wszystko ma znaczyć?

—** **ŚWIECIE. (Budowa linji elektrycznej Świecie-Chełmno)** Budowa przewodów elektrycznych dla elektryfikacji powiatów świeckiego, chełmińskiego, grudziądzkiego i toruńskiego postępuje bardzo wolno. — Szczególnie nabycie drutu miedzianego — cena którego dziś wprost fantastyczna przedstawia znaczne trudności. Dotychczas poustawiano maszty żelazne i drewniane na znacznej przestrzeni. Trudności techniczne przedstawia jedynie przeprowadzenie przewodów elektrycznych przez Wisłę w pobliżu Świecia. Do tego celu potrzebne są bardzo wysokie maszty konstrukcji żelaznej wmurowane w olbrzymie bloki betonowe. Kierownictwo budowy wobec tego nosi się z zamiarem zaniechania powyższego projektu i przeprowadzenia przewodów przy moście kolejowym w kierunku Grudziądza.

W każdym bądź razie upłynie jeszcze pewien czas do chwili korzystania prądu z elektrowni w Gródku.

—** **TORUŃ. (Ruch statków na Wiśle).** W ub. środę poza jedną odpływającą tratwą żeglugi nie było. W czwartek parowiec „Czartoryski' jako holownik dwóch berlinek minął Toruń w kierunku Gdańska. Poza tem przybyły 4 tratwy, z których 2 popłynęły dalej w stronę Solca.

—** **WĄBRZEŹNO. (Nieszczęśliwy wypadek).** W ub. wtorek uczestników wycieczki kursu nauczycielskiego spotkał nieszczęśliwy wypadek przy zwiedzaniu cukrowni. Barjera, która odgraniczała zbiornik wody, załamała się przy opieraniu się o nią zwiedzających i wszyscy wpadli w głąb mniejwięcej pięciometrowy. Na szczęście kursiści z wyjątkiem dwóch panienek, którym także nic nie zagraża prawie bez szwanku wyszli. Tylko przewodnik, urzędnik cukrowni odniósł poważniejsze obrażenia.

—** **STAROGARD. (Dzieciobójczyni).** Izba karna skazała Jadwigę Strelke z Głodowa, pow. kościerski za utopienie swego nieślubnego dziecka na rok więzienia z policzeniem aresztu śledczego.

—** KOŚCIERZYNA. (Nieszczęśliwy dzień dla przemytnika). Kilka dni temu przybył pewien gospodarz z okolicy tu na targ i wjechał z furmanką na podwórze oberżysty G. Tam próbował swój towar, składający się z przeszło 100 tysięcy papierosów niemieckich swoim odbiorcom sprzedać. Przybył też pewien cywilny, który podał wysoką cenę, a gdy handlu dobito, poprosił owego sprzedawacza na policję po pieniądze za papierosy i sprawdzenie jego nazwiska. Teraz dopiero otworzył ów przemytnik oczy, bo to był nie kupiec, ale przebrany policjant.

Przemytnictwo z papierosami kwitnie zawsze jeszcze, a największe szczęście w przenoszeniu z Gdańska dotąd mają podobno panny i wogóle niewiasty, zarabiając przytem grube pieniądze.

Z całej Polski.

—** **BYDGOSZCZ. (Eksmisja** pod **groźbą użycia rewolweru).** W ub. sobotę w pewnym domu wydarzył się wypadek, świadczący o skutkach, jakie spowodowała nędza mieszkaniowa. Wymienionego dnia gospodarz domu z nowym lokatorem wtargnęli do mieszkana jednej lokatorki domu, którą pod groźbą użycia rewolweru usiłowali nakłonić do wyprowadzenia się z mieszkania. Przywołano na szczęście funkcjonarjusza policji, który przyaresztował „bohatera". Odebrany mu rewolwer faktycznie nabity był nabojami.

—** **SZAMOTUŁY. (Krwawa bójka).** W Niewiesie pod Dusznikami posprzeczało się dwóch robotników dominialnych, w toku czego jeden z nich, Piotr Pluciński dobył rewolweru i zastrzelił swego przeciwnika, niejakiego Kaczmarka. Zabójcę aresztowano, a zwłoki jego ofiary prokuratorja skonfiskowała dla śledztwa.

—** **ŚMIGIEL. (Straszliwa zemsta za ojca).** Miejscem denerwujących wypadków było Parwęszowo w pierwsze dwa dni bieżącego tygodnia. Rodziny włódarzy dworu tamtejszego, Marcinkowskiego i Halasa, żywiły do siebie urazę i nienawiść. W poniedziałek wieczorem włódarz Halas i jego syn napadli na powracającego z pracy włódarza Jana Marcinkowskiego i strasznie go sponiewierali i pokaleczyli. Gdyby rządca p. Białecki nie był wyrwał napadniętego z rąk oprawców, byliby go niewątpliwie zabili. I tak odniesiono Marcinkowskiego bezprzytomnego do domu. Gdy nazajutrz powrócił syn napadniętego, Edward do domu i dowiedział się o brutalnej napaści na ojca, zapałał strasznym gniewem i poprzysiągł Halasom zemstę. Wykonał swój zamar jeszcze w tym samym dniu; napotkawszy obydwu oprawców swego rodzica, Halasa ojca wystrzałem z rewolweru położył trupem, strzał zaś dany do syna, chybił. Morderca jest inwalidą wojennym, ma przestrzelone nogi, utracił rękę na wojnie i cierpi na rozdrażnienie nerwów. Śledztwo w toku.

—** **CIECHOCINEK. (Bezpłatne kąpiele).** Ministerstwo Zdrowia Publicznego przyznało 450 kąpieli solankowych i 150 kąpieli borowinowych bezpłatnych w Ciechocinku, dla dzieci, wysyłanych na kolonje letnie Poznańskiego Województwa.

—** STARANIEM ZARZĄDU TOW. CZYTELNI DLA KOBIET odbyła się dla dzieci członkiń z okazji wakacji — w ubiegły czwartek wycieczka do Strzemięcina. O godz. 2½ zebrały się dzieci przeważnie w towarzystwie matek przy kościele św. Krzyża skąd przy śpiewie wyruszono do ślicznie położonego Strzemięcina nad Wisłą. Po wypoczynku i wspólnym posileniu się rozpoczęły się rozmaite gry i zabawa dla dzieci pod kierownictwem przewodniczącej Tow. Czyt. dla kobiet p. Kruszonowej i kilku panienek. Podczas zabawy obdarzyły Panie Zarządu rozbawioną dziatwę słodyczami co wywołało bardzo wiele uciechy. — Wieczorem o godz. 7-mej wyruszono przy śpiewie do miasta — w drodze powrotnej wstąpiono do kościoła św. Krzyża, skąd po wspólnym odśpiewaniu „Wszystkie nasze dzienne sprawy" wszyscy uczestnicy rozeszli się do domów, zabierając ze sobą wrażenia tak pięknie spędzonego popołudnia.

Z całego świata

—** **LONDYN. (Królewskie regaty w Anglji.)** Król i królowa wraz z ks. Jerzym i ks. Conaught odbyli na jachcie królewskim Britania doroczne regaty. Jacht królewski nie zdobył tym razem pierwszeństwa.

(Dar ks. Yorku.) Drugi syn króla Jerzego ks. Yorku, ofiarował swą posiadłość nadmorską Lattlo Stono na cztery lata do dyspozycji dla uczących się, jako miejsce wypoczynku.

—** **RZYM. (O cześć siostry.)** Na dworcu kolejowym w Rzymie rozegrała się krwawa tragedja. Mianowicie kasjer kolejowy nazwiskiem Mete uwiódł pewną młodą pannę z bardzo dobrej rodziny. Bracia uwiedzonej, z których jeden jest w armji włoskiej porucznikiem, a drugi wysokim urzędnikiem sądowym, dosięgnęli uwodziciela na dworcu i uciekającego położyli trupem kilku strzałami rewolwerowymi.

—** **BARCELONA. (Tchórzliwy anarchiści.)** Policja barcelońska wykryła sposek zdążający do zamordowania małżonki gubernatora Barcelony. Ponieważ gubernator zawsze otoczony jest strażą polic., a na miasto wyjeżdża w opancerzonym automobilu, więc anarchiści nie mogą jego samego dosięgnąć, postanowili zamordować żonę. Plan jednakowoż jeszcze w porę wykryto i aresztowano tchórzliwych spiskowców.

(Skazany pułkownik.) Pułkownik hiszpański Aldagaray, ponoszący odpowiedzialność za klęskę w Marokko i skazany na 18 lat więzienia, zbiegł z więzienia w Melilli, gdzie odsiadywał karę.

—** **ATENY. (Dwadzieścia razy żonaty.)** Sąd wojskowy w Atenach rozpisał listy gończe za porucznikiem Vasco, który aż 20 razy popełnił wielożeństwo. Jeśli go złapią, postawią przed sąd, a równocześnie wszystkie jego żony staną w charakterze świadków, to na sali sądowej zrobi się ładny harmider.

Ze sportu.

Wyniki sportowe z niedzieli.

Wczorajsze niedzielne zawody w piłkę nożną między drużyną „Sokoła" z Grudziądza a drużyną „Sokoła" z Chełmna odbyły się rezultatem 5:1 na korzyść „Sokoła" grudziądzkiego. Do przerwy 1:1

* * *

Kraków. Zawody piłki nożnej pomiędzy Cracovią a Makabi zakończyły się wynikiem remisowym: **0 : 0.**

Lwów. Zawody piłki nożnej o mistrzowstwo klasy B. okręgu lwowskiego pomiędzy Pogonią stryjską a Polonją lwowską **6 : 0** na korzyść Pogoni Stryj a pomiędzy Czarnymi i Lechją **2 : 2.** Między drużyną 26-go p. p. a Sokołem (Macierzą) **3 : 1.**

Poznań. Zawody piłki nożnej pomiędzy Unją a Posnanią **2 : 0.**

Poznań. Dzisiejsze zawody piłki nożnej o mistrzostwo Rzplitej Polskiej pomiędzy **poznańską Wartą a krakowską Wisłą zakończyły się wynikiem 4 : 2** (2 : 0). Sędziował p. Brzeziński z Poznania.

Warszawa. Dzisiejsze zawody kolarskie o **mistrzostwo Polski** dały wyniki następujące: Ostateczny final wygrał w ładnym stylu Stankiewicz o pół roweru przed Szymczykiem i o rower przed Ikiem. Ostatnie 200 metrów w 13,15 sek.

* * *

Warszawa. Jutro wyjeżdżają do Zurychu nalepsi polscy sprinterzy kolarscy: **Stankiewicz, Szymczyk, Iko i Lande** wraz z długo dystansowym mistrzem Polski, Höchstmanem na zawody o mistrzostwo światowe. **Przebieg odbędzie się w Zurychu 18 sierpnia, pół-finale i finał 19 sierpnia.**

Warszawa. Zawody piłki nożnej o **mistrzostwo Polski pomiędzy wileńską Laudą a warszawską Polonją** zakończyły się wynikiem **4 : 0** (3 : 0)dla Polonji.

Najlepszy bramkarz „Polonji" Loth II obchodził dziś swój **setny match w barwach klubowych.** Zasłużonemu graczowi wręczono pamiątkową figurkę bronzową. Odbyta w czasie przerwy próba pobicia rekordu polskiego w sztafecie olimpijskiej zakończyła się wygraną drużyny A. Z. S. przeciw drużynie Polonji. Wynik ustalił nowy rekord polski **3 min. 41,4 sek.**

Spis zboża, przechowywanego w celach spekulacyjnych.

O podwyższenie kredytu na zakup zboża. Wzrost cen nie może być uzasadniony brakiem zboża.. Rząd zabiera się do paskarzy zbożowych.

Grudziądz, 13 sierpnia.

Nadzwyczajny komisarjat **dla zwalczania drożyzny** wystąpił do ministerjum skarbu o **podwyższenie kredytu na zakup zboża w celu utworzenia państwowych zapasów zboża.**

W sprawie tej nadzwyczajny komisariat zwalczania drożyzny prowadzi również pertraktacje z ministerjum rolnictwa i organizacjami rolniczo-handlowemi. Żądany kredyt wynosi kilkadziesiąt miljardów marek.

W związku z zarządzeniem ministerjum spraw wewnętrznych dotyczącego **spisu w całym kraju posiadanych przez większych producentów rolnych, młyny, organizacje rolniczo-handlowe etc, zapasów zboża,** do nadzwyczajnego komisarjatu zwalczania drożyzny napływają już pierwsze wiadomości o zapasach posiadanych w końcu roku gospodarczego.

Zapasy te są naogół znaczne, obecny więc **wzrost cen nie może być uzasadniony brakiem zboża.**

— **Niemiecki handel zagraniczny.** Statystyka handlu zagr. za czerwiec wykazuje, iż import do Niemiec zwiększył się w porównaniu z majem o 20 proc., eksport zaś zmniejszył się o 5 procent. Import węgla wynosił w maju 2 i pół miljona ton, w czerwcu przewyższył już 3 miljony ton.

— **Z przemysłu metalowego.** Warszawski Bank Zjednoczony zawarł umowę z współwłaścicielami Fabryki Wag. Weber, Dähne i S-ka w Warszawie, mającą na celu zorganizowanie Tow. Akcyjnego, któreby przejęło aktywa i pasywa powyższej spółki i rozszerzyło zakres działalności Fabryki przez wprowadzenie działu produkcji dźwigów oraz innych pokrewnych wyrobów.

— **Spis cukrowni Rzeczypospolitej Polskiej.** Ukazał się wydany przez Zw. cukrowni b. Kr. Polskiego spis, zawierający dokładne adresy wszystkich cukrowni oraz instytucji cukrowniczych w Polsce, wiadomości o wielkości produkcji cukru poszczególnych cukrowni w latach 1913, 1921 i 1922 i wreszcieogólny zarys statystyczny cukrownictwa polskiego. Wszystkie wiadomości, pomieszczone w „Spisie" podane są w trzech językach: po polsku, po francusku i po angielsku.

— **Jarmark w Niżnym-Nowogrodzie.** Odbyło się otwarcie jarmarku w Niżnym Nowogrodzie. Z ramienia rządu sowietów otwarcia dokonał Rykow. W związku z wystawą wynikło nieporozumienie na tle podatkowem. Miejscowy oddział komisarjatu finansów wyznaczył na towary prywatne, a także i firm zagranicznych, podatki tak kolosalne, że wśród kupców pwstała panika.

— **Międzynarodowa wystawa spółdzielcza w Gandawie.** Z inicjatywy Tow. kooperatystów odbyła się konferencja przedstawicieli związków spółdzielczych Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie międzynarodowej wystawy spółdzielczej, mającej się odbyć w Gandawe w roku 1924.

W tym celu powołano Polski krajowy komitet organizacyjny międzynarodowej wystawy spółdzielczej w Gandawie, złożony z 5 człoków, z których 4-ch mianowicie, pp. Kleniewskiego, Mrozowskiego, Wadowskiego i Marjana Rapackiego, wybrano na zebraniu, piątego zaś wydeleguje komitet wykonawczy zjazdów przewodników kooperacji polskiej. Nadto udzielono komitetowi organizacyjnemu wystawy prawa kooptacji.

Poznańska giełda zbożowa z 11. 8. 23.

GATUNEK		Ceny 10. 8.	Ceny 11. 8.
Żyto nowe	100 kg.	320—350 tys.	320—350 tys.
Jęczmień brow.		250—280 „	260—290 „
Jęczmień		250—270 „	240—260 „
Owies		530—570 „	580—570 „
70% mąka żytnia		600—660 „	625—675 „
Ospa żytnia		170 „	—170 „
Ospa pszenna		170 „	—170 „
Rzepak		1,000,000	1,000,000
Rzepik		800—900 „	— „
Słoma żytnia luźna		— „	— „
Słoma żyt. prasow.		— „	— „
Siano luźne		— „	— „
Siano prasowanc		— „	— „

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Redaktor odpowiedzialny Bolesław Pałędzki

W niedzielę, rano o godz. 7¼ zasnęła w Panu opatrzona Sakramentami św. nasza najdroższa, najukochańsza matka, babcia, siostra, ciocia i stryjenka ś. p.

Marja z Weychanów Degórska

o czem donosi prosząc o pobożne westchnienie za duszę zmarłej, w smutku pogrążona

7424 **RODZINA.**

Grudziądz - Poznań - Monachium - dnia 13-sierpnia 23.

Msza św. w czwartek, o godz. 9-tej, następnie eksportacja zwłok na cmentarz z domu żałoby ul Kwiatowa 29.

Obwieszczenia urzędowe władz miejskich.
Według prawa prasowego odpowiada za dział niniejszy
nadsekretarz miejski
Damazy Raszkowski w Grudziądzu.

Obwieszczenie.

Firma W. Kutowski zamierza na swej posiadłości przy drodze Tuszewskiej uruchomić Fabrykę tekturową.

Ewentualne protesty przeciw urządzeniu wyżej wspomnianej fabryki należy skierować do niżej podpisanej władzy piśmiennie w dwuch egzemplarzach lub do protokołu w przeciągu dni 14.

Po upływie wyżej podanego terminu protesty w tej sprawie nie mogą być wniesione.

Rysunki, plany i opisy są wyłożone do glądu w biurze Wydziału Miejskiego. Ratusz 1. pokój nr. 30.

Grudziądz, dnia 13 sierpnia 1923 r.

Wydział Miejski,
(—) Krobski. 6215

UCHWAŁA!

Po myśli § 1 ustawy z 30 marca 1888 r. zarządza się wykreślenie firmy „Hugo Raykowski Grudziądz“ — 3. R. H. A. 727 — rejestru handlowego A. z urzędu i wzywa się właściciela firmy do wniesienia ewentualnego sprzeciwu w przeciągu trzech miesięcy. [6203

Grudziądz, dnia 10 sierpnia 1923 r

Sąd Powiatowy.

W rejestrze handlowym dział A. pod nr 683 skreślono dziś firmę „H. Lange Grudziądz“ z urzędu. [6209

Grudziądz, dnia 6 sierpnia 1923 r.

Sąd Powiatowy.

W rejestrze stowarzyszeń zapisano dziś pod nr. 71 „Towarzystwo sportowe „Olympia“ z siedzibą Grudziądz“. Statut sporządzono dnia 30 czerwca 1923 r. Do zarządu wybrano lekarza dent. Gubin-Dzięgielewskiego jako prezesa, Kupca Ottona Zakrzewskiego jako wiceprezesa, Budowniczego Rudolfa Peikerta jako I. sekretarza, Jerzego Zdrenka jako II. sekretarza, Prokurenta fabryki Franciszka Kolczyka jako skarbnika, Ekspedjenta Ildefonsa Łodyga jako zastępcę skarbnika, Zecera Jana Soroczyńskiego jako kronikarza. [6201

Grudziądz, dnia 6 sierpnia 1923 r.

Sąd Powiatowy.

W rejestrze handlowym dział A pod nr. 851 zapisano dziś firmę „Oton Zakrzewski Grudziądz“. Właścicielem firmy jest kupiec Oton Zakrzewski w Grudziądzu.

Grudziądz, dnia 31 lipca 1923 r.

Sąd Powiatowy. 6206

W rejestrze handlowym dział B pod nr. 12 skreślono dziś firmę „Kaiser Automat, Gesellschaft mit beschränkter Haftung mit dem Sitz in Grudziądz“, po ukończeniu likwidacji.

Grudziądz, dnia 3 sierpnia 1923 r.

Sąd Powiatowy. 6205

W rejestrze handlowym dział A pod nr. 852 zapisano dziś firmę „Jan R. Peikert Grudziądz“. Właścicielem firmy jest budowniczy Jan Rudolf Peikert w Grudziądzu. 6204

Grudziądz, dnia 6 sierpnia 1923 r.

Sąd Powiatowy.

W rejestrze handlowym dział A pod nr. 797 skreślono dziś jawną spółkę handlową „Goldfarb i Ejzenberg Grudziądz“.

Grudziądz, dnia 7 sierpnia 1923 r.

Sąd Powiatowy. 6207

W rejestrze handlowym dział A pod nr. 796 kreślono dziś firmę „Władysław Redmerski Grudziądz“. 6208

Grudziądz, dnia 6 sierpnia 1923 r.

Sąd Powiatowy.

W rejestrze stowarzyszeń pod nr. 59 zapisano dziś przy stowarzyszeniu „Syndykat Dziennikarzy Pomorskich w Grudziądzu“, iż uchwałą walnego zebrania z dnia 8 kwietnia 1923 r wybrano do zarządu w miejsce Aleksandra Markwicza, Bonifacego Chmielewskiego jako prezesa, w miejsce Formańskiego, Konstantego Dąbkowskiego jako wiceprezesa, w miejsce Jana Przybskiego, Kazimierza Dąbrowskiego jako sekretarza, Ludwika Łydko, jako zastępcę sekretarza, w miejsce Ziółkowskiego, Jana Rakowskiego, ako skarbnika, wszyscy z Grudziądza Formańskiego z Tczewa i Kazimierza Porwina z Kościerzyny jako radnych.

Grudziądz, dnia 7 sierpnia 1923 r.

Sąd Powiatowy. 6202

Sprzedaże

Młode Wilczki
na sprzedaż Lipowa 53 parter. 7428

2 nowe dębowe łóżka
na sprzedaż Ogrodowa nr. 5, II piętro. 7422

2 duże lustra
i urządzenie fryzjerskie do oddania Zamkowa nr. 1, II piętro. [7421

Dobrze utrzymany
miech kowalski
maszyna do gięcia obręczy
okazyjnie na sprzedaż. **Grabowski, Toruń** Różanna 5. [7416

Posady

Krawcowa
szyje w domu i poza domem, ulica Słowackiego nr. 19. 7425

Zegarmistrzowski pomocnik
potrzebny zaraz lub później 6183
A. Skrzetuski, Poznań, Dąbrowskiego 52.

Mieszkania

Pokój umeblow.
do wynajęcia Rybacka nr. 20. I.

Krawcowa
która szyje poza domem może otrzymać **pokój umeblowany** ulica Stara 11, skład. [7426

Poszukuje się [7383
stancji
dla 2 gimnazjastów 8 i 6 klasy od 1. 9. Oferty do Głosu Pom. pod 7383

Różne

ŚWIAT KOBIECY
„REKORD“
najnowszy Nr. 8
czasopismo poświęcone modzie i sprawom kobiecym, śliczne wydanie na składzie
Wład. Kuierski,
Pańska 19. 6182

DRUKI
spiesznie — gust.
Wład. Kuierski
Grudziądz, Pańska 19
Stempie
Księgarnia i Materj. piśm.

Francuz udziela lekcji jazdy konnej
paniom i panom, oraz przejmuje ujeżdżanie koni młodych i upornych — Łaskawe zgłoszenia do Głosu Pomorskiego pod nr. 7417.

Poszukujemy od zaraz
książkowego (wej)
bilansistę (kę)
który (a) zupełnie samodzielnie pracuje załatwia korespondencje po polsku i niemiecku i pisze na maszynie. — Oferty z podaniem warunków odpisem świadectw i dnia objęcia posady upraszają [6214

Piotrowski i S-ka
Kruszwica
Handel żelaza i tow. kolonjalnych, warsztat rep. i składnica maszyn rolniczych i parowych.

Przy Wydziale Powiatow. w Grudziądzu
wakuje posada
egzekutora powiatowego.
Zgłoszenia przyjmuje [6211
Przewodniczący wydziału powiatowego
Starosta.

Aptekarza

na zastępstwo ewntl. na stałe i
pannę do pomocy
obeznaną z pracami w aptece poszukuje zaraz lub od 1-go września
Apteka Centralna, w Bydgoszczy
Zgłoszenia piśmienne. [6212

Dnia 8 sierpnia r. b., jadąc z m. Łodzi do Grudziądza **zgubiłem** 3 blankiety wekslowe, każdy po 2 milj. mk. Blankiety były własnoręcznie podpisane oraz terminy płatności: 1) 25 sierpnia, 2) 29 sierpnia 3) 31 sierpnia. Wyżej podane proszę liczyć za nieważne.
7406 M. MOSZKOWICZ.

Centryfugi

z pierwszorzędnej fabryki szwedzkiej po bardzo korzystnych cenach natychmiast do oddania.

Wiktor Szulc - Grudziądz
Toruńska 7 [6174] Telefon nr. 385.

BANK LUDOWY

Sp. z odpowiedzialn. nieogran
Założony w roku 1890.
GRUDZIĄDZ, ul. Józ. Wybickiego 21.
Załatwia zlecenia bankowe,
Przyjmuje wkładki i oszczędn. 31A
i oprocentowuje wedł. umowy
Zakupuje walutę zagraniczne, złote, srebrne i papierowe.
Udziela pożyczki
na zastaw przedm. złotych i srebrnych

Poznaj siebie! Kim jesteś? Kim być możesz???

Charakter, zalety, wady, zdolności, skłonności, przeznaczenie. Prześlijcie charakter pisma swój lub zainteros. osoby, zakomunikujcie imię, rok, miesiąc urodz., kaw., żonaty. wdowiec, ile osób najbliższej rodziny, otrzymacie od uczonego psychografologa Szyllera-Szkolnika (autora prac nauk.) listem polec. naukową, szczegółową analizę charakteru, skreślenie ważniejsz. zdarzeń życiowych, odpowiedzi na szczerze zadane pytania, również horoskop, ułożony przez słynne medjum Evigoy, do tego najnowszy utwór Szyllera-Szkolnika, książeczka „Tajemnice powodzenia“. Rady, wskazówki, uwagi jak żyć, postępować, aby osięgnąć powodzenie, dobrobyt. niezależność, zadowol. moralne, zwycięsko przeciwstawić się losowi. Praca naukowa Szyllera-Szkolnika zaszczycona mnóstwem odezw. podziękowań. Analizę, horoskop wraz z książ „Tajem powodzenia“ wysyła się po otrzym. mk. 20 tys. Dla badań osobist. przyjm. 12—7 p. p. Nadzwyczaj ciek. treści książki. Katalog ilus r darmo. Na przesyłkę dołącz. znaczek poczt. Adres: WARSZAWA. Psychografolog SZYLLER-SZKOLNIK, Piękna 25, pok. 21 szy. Telef. 508.09. 6078

Skradziono w środę dn. 8/8 z mieszkania przy ul. Wiślanej 6 portfel zawieraj. 1.200.000 mk., wykaz osobisty na nazw. Józef Palmowski, patent i różne inne papiery. Uprasza się tylko o zwrot wykazu i patentu — pieniądze można zatrzymać.

WAPNO
rozgrzewa ziemię, wpływa na roślinność, poprawia oraz podnosi jakość i ilość ziarn, wydaje mocną i długą słomę.
WAPNO
wzbogaca ojców i synów.
WAPNO
dostarczamy natychmiast w każdej ilości. (5420
Bracia Schlieper
Hurtownia materj. budowl.
Tel. 306 Bydgoszcz Tel. 361

Walne Zgromadzenie

»ZGODY« Spółdzielni Spożywców Sp. z. z o. o
w Grudziądzu

odbędzie się **w sobotę, dnia 25-go sierpnia b. r. o godz. 8 wiecz.** na sali „Bazaru“ przy ul. Moniuszki.

Porządek obrad:

1. Zagajenie,
2. Odczytanie protokółu z ostatniego zebrania,
3. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej,
4. „ z rewizji technicznej,
5. Przedłożenie bilansu i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej,
6. Podział zysku i strat,
7. Uzupełnienie i wybór 3 nowych członków Rady Nadzorczej,
8. Wolne wnioski.

Rada Nadzorcza
6210 Stefan Wodwud.

KONKURS

Izba Przemysłowo-Handlowa
Grudziądzko-Starogardzka w Grudziądzu, Lipowa 31,
ogłasza konkurs na stanowisko

SYNDYKA

Izby Przemysłowo-Handlowej
(pobory według ustawy o płac. urzędn. państw.) do objęcia od **1 września 1923 r.**

Od reflektantów wymaga się: studjów prawniczo-ekonomicznych, dokładnej znajomości ustaw obowiązujących na tut. terenie, znajomości kilku obcych języków, dłuższej praktyki zawodowej (biurowej).

Podania należy wnosić pod wyżej podanym adresem najpóźniej do dnia 24 sierpnia 1923 r.

Grudziądz, dnia 11 sierpnia 1923 r.

Komisarz Państwowy, J. Czarliński.

6213

W pocie czoła

pierze ta kobieta od samego rana — a bielizna jeszcze brudna. — Dlaczego ta męka — gdy pomoc tak bliska?

W każdym składzie dostanie się od wielu lat znany środek do prania „SAPON“ z marką ochronną „koszulką“ „SAPON“ z „koszulką“ nietylko ochrania bieliznę przed zniszczeniem, lecz nadaje jej śnieżno-biały kolor.

Żądajcie wszędzie!

WYRÓB CHEM. FABRYKI „ERGASTA“ C. NAGÓRSKI
STAROGARD (Pom)

Bank Powiatowy

Tel. 981. Grudziądz Tel. 981.

ul. Młyńska 21 (Starostwo)

przyjmuje depozyta pod korzystnymi warunkami i załatwia wszelkie transakcje bankowe

Za zobowiązania Banku odpowiada całkowicie powiat Grudziądz wieś.

5408

Józef Gutman i H. Kurland

Twarda 13 Warszawa Telef. 196-04

Adres dla depesz „JUGUSTAL“ 6199
Rach. czek. w P. K. O. Nr. 2662

Wszelkie wyroby żelazne oraz części do maszyn rolniczych stale na składzie: NOŻE DO SIECZKARNI BUSATISA, SPRĘŻYNY DO BRON i KULTYWATORÓW.

Główne Przedstawicielstwo Fabryki **BRACIA BUSATIS, LENNEP.**